

lm
LUTHERSK MISSION

2020

For vores børns bedste

EN VEJLEDNING I
FOREBYGGELSE OG HÅNDBTERING
AF SEKSUELLE KRÆNKELSER

Indhold

3 Indledning

3 Seksuelle overgreb – en smertelig realitet

4 Hvad er seksuelle overgreb?

4 Grooming – en overgrebsrelation

5 Online grooming – et eksempel

6 Online overgreb

7 Signaler, et krænket barn kan udsende

8 Ved mistanke om krænkelser – observer, reager, anmeld

11 Lovgivning

11 Seksualforbrydelser

11 Relationen mellem leder og barn/ung

12 Hvornår og hvordan lave en underretning?

13 Frister for underretning og anmeldelse af overgreb

14 Forebyggelse i LM's arbejde

14 Børneattester og kaldelse af medarbejdere til arbejde blandt børn og unge

14 Praktiske forhold og forebyggelsestiltag

17 Håndtering af pressen

19 Hjælp til de implicerede parter

19 Hjælp til de implicerede og deres familier

20 Hjælp til den betroede eller opmærksomme person, som har fået sagen til at rulle

21 Håndtering og relationsarbejde i menigheden efter overgreb

23 FAQ

25 Forslag til videre fordybelse, øvelser og handleplaner

26 Bibliografi

Indledning

Seksuelle overgreb – en smertelig realitet

Der forekommer et betydeligt antal sager om seksuelle overgreb i Danmark – ligesom det er en smertelig kendsgerning, at der også i LM og i andre kristne organisationer har været sager om seksuelle overgreb. Erkendelsen af, at det også vil forekomme i fremtiden, nødvendiggør en stillingtagen til en række spørgsmål. Spørgsmål, som har relevans i alle grene af LM's arbejde nationalt som internationalt.

LM ønsker gennem forkyndelse og vejledning at formidle menneskets seksualitet som givet af Gud. Seksuelle overgreb og grænseoverskridende adfærd på dette område er derfor brud på Guds gode bud og vilje for det enkelte menneske, ligesom de er et brud på dansk lovgivning.

Dette syn indebærer også et ønske om at forebygge sådanne overgreb og at tilrettelægge arbejdet i LM på en sådan måde, at potentielle situationer begrænses og i bedste faldt ikke opstår.

Alle medarbejdere i LM skal derfor kende til LM's overordnede målsætninger i forhold til seksuelle krænkelser.

Hvad er seksuelle overgreb?

Meget forenklet kan overgreb beskrives som en seksualiseret handling gjort mod en person, mod dennes vilje, i en situation, hvor pågældende er ude af stand til at modsætte sig af forskellige fysiske, psykiske eller emotionelle grunde som for eksempel alder og ulig magtbalance i relationen mellem to personer.

Grooming – en overgrebsrelation

Den mest almindelige årsag til, at der ved seksuelle overgreb ikke gøres modstand, eller at det ikke opdages af andre eller afsløres af offeret selv, skyldes det, der kaldes grooming.

Grooming er et engelsk begreb, der beskriver den klargøringsproces, hvor en overgriber opbygger et venskabeligt forhold til et barn eller en voksen, enten på nettet eller i almindelige hverdagsrelationer. Hensigten er senere at udnytte det tillidsfulde forhold seksuelt ved hjælp af manipulation. Det kan ske ved, at krænkeren omtaler den usunde og seksualiserede relation til den overgrebsramte som noget normalt, truer med at lægge billeder af den overgrebsramte på nettet eller truer med, at både vedkommende selv og den overgrebsramte kommer i fængsel, hvis nogen finder ud af, at de to har et ”særligt” venskab, som ingen andre forstår.

Manipulationen og truslerne gør, at den overgrebsramte får meget vanskeligt ved at bryde forbindelsen til overgriberen, og skulle det alligevel ske, kan den overgrebsramte stadigvæk have vanskeligt ved at afsløre og anmelde overgrebene, da overgriberen typisk giver den overgrebsramte skylden og ansvaret for det skete.

Skulle den overgrebsramte endelig vælge at afsløre det skete, kan groomingen medføre, at den overgrebsramte ikke bliver troet. Overgriberen lykkes således ikke blot med at manipulere den overgrebsramte, men også omgivelserne.

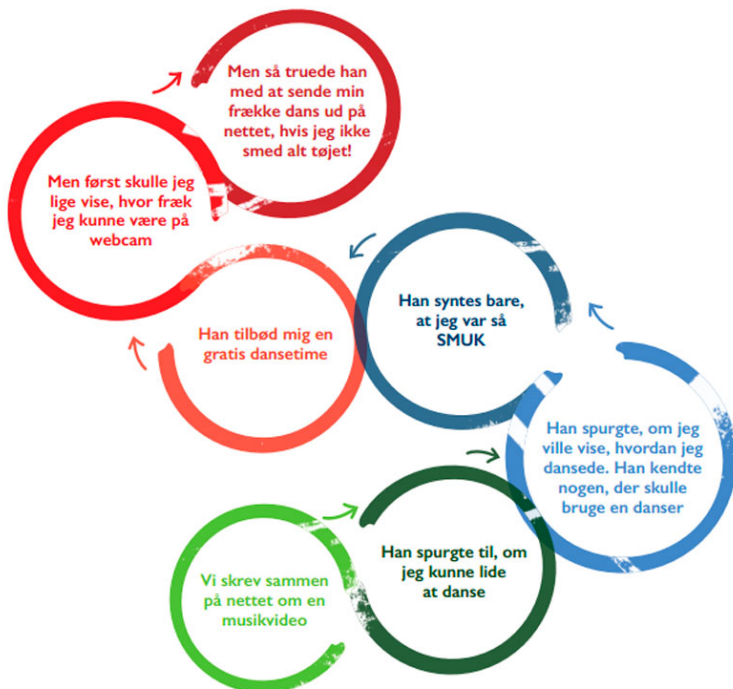
Overgriberen fremstår typisk som tillidsvækkende og som et menneske, der gør en ekstra

▶▶ Alle børn, unge eller voksne er potentielle ofre for overgreb

indsats for børn og unge. Overgriberen inviterer for eksempel hjem til kvalitetstid og hygge og strækker sig langt for at tage sig ekstra af dem, der har behov for det. Overgriberen udvælger sig ofte børn eller unge, der befinder sig i en sårbar situation, og som har ekstra brug for omsorg. Der er dog ingen regler for dette. Alle børn, unge eller voksne er potentielle ofre for overgreb.

Online grooming – to eksempler

Ovenstående figur udarbejdet af Red Barnet

▶▶ Jeg syntes, han var sød. Så spurgte han mig, om han også måtte se mig uden bikinien på

Et andet relevant eksempel kunne være:

- Jeg skrev med en anden fra sommerlejren om, hvor sjov vandkampen havde været
- Han spurgte, om jeg kunne lide at svømme
- Han spurgte mig, om jeg ville vise ham min bikini
- Han syntes, den var mega flot
- Så spurgte han, om jeg ville sende et billede af mig selv med den på
- Det gjorde jeg, og han syntes, jeg var mega smuk med den på
- Han sagde, at han troede, at han måske godt kunne blive lidt forelsket i mig
- Jeg syntes, han var sød
- Så spurgte han mig, om han også måtte se mig uden bikinien på
- Da jeg sagde nej, truede han med at manipulere det billede, jeg havde sendt ham af mig med bikinien på, så det så ud, som om jeg var nøgen, og lægge det ud på de sociale medier under en falsk profil eller på en pornoside, så ingen ville kunne se, at det var ham, men så alle ville kunne genkende mig

Et seksuelt overgreb kan afhængigt af omstændighederne bestå i alt lige fra en online udveksling af ord med seksuelle under- eller overtoner, nøgenbilleder, berøring eller egentlig voldtægt.

Ligeledes kan overgreb bestå i alt lige fra et enkeltstående tilfælde til en seriel praksis af overgreb, der strækker sig over flere år i relation til et eller flere ofre.

Online overgreb

Online overgreb kaldes også for "overgreb uden udløbsdato", da det kan være umådeligt vanskeligt at få stoppet spredningen af billeder og ord på internettet.

Har man brug for hjælp til at håndtere en vanskelig situation med billeddeling på nettet eller andet, hvor et barn eller en ung udsættes for overgreb, kan man for eksempel kontakte:

- redbarnet.dk/sletdet
- politi.dk/anmeld/it-relaterede-seksualforbrydelser/digitale-sexkraenkelser
- voldtaegt.dk

//////////

Opmærksomhed på "does and don'ts" på de sociale medier er også relevant at behandle i forhold til lederes og unglederes ansvar over for de børn og unge, de har med at gøre i klub- og lejrarbejde.

Bør en ungleder for eksempel være venner med tidligere lejr- og klubdeltagere på Facebook eller andre sociale medier, så længe lejr- og klubdeltagerne er under 15 eller 18 år? Dette og andre spørgsmål kan man med fordel samtale om og tage stilling til i de lokale klubber i forhold til at dæmme op for grænseoverskridende adfærd i foreningen.

Signaler, et krænket barn kan udsende

De fleste symptomer, som udnyttede børn viser, kan ligne symptomer, som børn også kan have af helt andre årsager. Udsatte børn har altid flere symptomer, men flere symptomer kan ikke garantere rigtig diagnose. Man må se på helheden. Det vil sige barnets egen fortælling og reaktioner, familie billedet og barnets generelle trivsel¹.

Elsebeth Kirk Muff oplister nedenstående tegn, der kan gives særlig opmærksomhed i relation til genkendelse af tegn på, at et barn har været udsat for overgreb²:

- Aggressiv eller destruktiv adfærd (Se for eksempel JanusCentrets Bekymringsbarometer for et barns unormale udfoldelse af seksualiteten som følge af, at det måske har været udsat for overgreb³)
- Stilstand i barnets sproglige udvikling
- Umotiveret gråd eller angst
- Søvnløshed og/eller mareridt
- Lav selvværdsfølelse
- Manglende lyst til at være bestemte steder eller være sammen med bestemte personer
- Uforklarlige smerter som mavepine, hovedpine eller hyppige urinvejsinfektioner
- Uforklarlige skrammer på kroppen, på kønsdelene eller i og omkring munden
- Vandladning i bukserne eller i sengen om natten
- Blå mærker, sår, rifter, hævelser eller andre tegn på fysisk vold

---

1 Jakobsen 2019

2 Mehlbye og Hammershøj 2007, 90

3 www.januscentret.dk/wp-content/uploads/2020/05/Bekymringsbarometer_dansk.pdf

►► Nogle børn tvinges til tavshed med trusler, afpresninger eller belønninger

Tør man tro på barnet?

Børn er ofte utroligt loyale over for deres familie og over for eventuelle krænkerer i familien. Det vanskelige ved krænkerer i familien er, at barnet som regel også har mange gode oplevelser sammen med den krænkende person. Når børn fortæller om overgreb, er det, fordi de ikke kan klare det mere. Børn har fantasier, men ikke voksenfantasier, hvis ikke en voksen har introduceret disse til barnet. Yderst få børn lyver om overgreb⁴.

Hvorfor fortæller barnet det ikke bare?

Ganske enkelt fordi barnet ikke kan. Årsagerne kan være mange og komplicerede. Der kan være frygt, skam og skyldfølelse. En anden årsag kan være, at barnet er bange for splittelse i familien, eller at en forælder bliver vred og ikke vil tro på det, barnet siger. Og krænkeren kan, på trods af overgreb, være den eneste, der giver barnet den opmærksomhed og nærhed, som barnet længes efter. Men nogle børn tvinges som nævnt også til tavshed med trusler, afpresninger eller belønninger⁵.

Ved mistanke om krænkelser – observer, reager, anmeld

Får man mistanke eller viden om seksuelle overgreb på børn under 18 år, må man som voksen leve op til den almindelige underretningspligt⁶. Dette gælder, uanset om man ellers har tavshedspligt på andre områder; for eksempel i forhold til løgn eller tyveri. Nedenstående vejledning er en hjælp til dette⁷.

Ved svag mistanke = OBSERVER

- Barnets ord, tegninger, fortællinger.
- Barnets symptomer, reaktioner, skader.

4 Syvende dags Adventistkirkens Børne- Unge- og Spejderforening 2020

5 Ibid

6 Beskrevet i servicelovens paragraf 154, sim.dk/arbejdsomraader/udsatte-boern-og-unge/ underretningspligt/, set 26/6-2020

7 Syvende dags Adventistkirkens Børne- Unge- og Spejderforening 2020

▶▶ Et krænket barn vil ofte være lettet over de direkte spørgsmål, mens andre børn måske vil svare undvigende eller synes, dit spørgsmål er dumt

- Familiens interaktion.
- Få barnets tillid. Vis ”Her er jeg, hvis du har brug for mig”, også når barnet opfører sig dumt.
- Et udsat barn henvender sig ofte til den person, han eller hun har tillid til – svigt ikke barnet.
- Tal med børnelederen i menigheden eller præsten.
- Få vejledning hos de sociale myndigheder, hvis du er i tvivl – også anonymt.

Ved stærkere mistanke = REAGER

- Tal med barnet, hvis noget virker mærkeligt.
- Begynd en samtale med at spejle barnet. Spejling kan være en ufarlig og diskret måde at spørge på: ”Jeg ser, at du ...” eller ”Jeg har lagt mærke til, at ...” eller ”Er der nogen, der gør noget, som, du synes, er væmmeligt?”
- Tal om, at hemmeligheder, der giver en væmmelig følelse, ikke er gode hemmeligheder. Kun sjove hemmeligheder er gode hemmeligheder.
- Et krænket barn vil ofte være lettet over de direkte spørgsmål, mens andre børn måske vil svare undvigende eller bare ryste på hovedet og synes, dit spørgsmål er dumt.
- Fortæl barnet, at det altid kan komme til dig. At du vil lytte og hjælpe, fordi du tænker på, at barnet måske går rundt og ser lidt trist ud.

Hvad gør jeg, hvis barnet fortæller om overgreb?

Barnet fortæller først om overgrebene, når det ikke kan klare mere, eller når dets søskende risikerer at blive overgriberens nye ofre. Mange fortæller først om det til kammerater, som så fortæller det videre. Eller det kommer frem, fordi barnet kommer til at fortælle sig.

Ved meget stærk mistanke = ANMELD

- Tro på barnet.
- Ros barnet.
- Vis barnet, at du kan rumme både barnet selv og det frygtelige, barnet har fortalt.
- Sig ikke, at du ikke vil fortælle det til nogen, for er der foregået noget strafbart, har du ikke noget valg.
- Lad være med at omfavne barnet, selv om du har lyst til det. Seksuelle overgreb involverer ofte berøring – noget, barnet kan føle sig utryk ved.

- Lad barnet fortælle så meget, som det ønsker at fortælle. Stil ikke for mange spørgsmål, men overlad det til politiet.
- Efter samtalen med barnet noterer du dato, tid og samtalens hovedindhold ned. Brug barnets ord – ikke din fortolkning af barnets ord. Brug objektive data og udtalelser, skriv så ordret som muligt. Brug initialer og ikke navne på folk, der bliver nævnt. Skriv dokumentet under, og gem det et sikkert sted.
- Husk, at du har underretningspligt. Overlad aldrig dette ansvar til barnet eller den unge.
- Undlad at kontakte forældrene, hvis de er mistænkte. Det gør politiet eller de sociale myndigheder.
- Fortæl den overgrebsramte, at han eller hun fortsat kan bruge dig som kontaktperson, hvis denne har brug for at snakke, da denne allerede har vist dig stor tillid, men forvent, at du er udelukket fra den egentlige efterforskning.
- Fortæl barnet, hvad der videre kommer til at ske, så det ved, hvad der foregår.

Lovgivning

////////////////////////////////////

Særligt vigtigt for arbejde blandt børn og unge i kristne organisationer er Lærereparagrafen; Paragraf 223 i straffelovens kap. 24^b:

Stk. 1

Den, som har samleje med en person under 18 år, der er den skyldiges stedbarn eller plejebarn eller er betroet den pågældende til undervisning eller opdragelse, straffes med fængsel indtil 4 år.

Stk. 2.

Med samme straf anses den, som under groft misbrug af en på alder og erfaring beroende overlegenhed forfører en person under 18 år til samleje.

Seksualforbrydelser

Straffelovens kapitel 23 og 24, der indeholder §§ 210-236, har henholdsvis overskrifterne "Forbrydelser i familieforhold" og "Seksualforbrydelser".

I praksis tales også om sædelighedsforbrydelser og sædelighedssager, når man skal karakterisere forbrydelser af seksuel karakter, da disse dækker den gamle lovgivnings ordlyd. I daglig tale bruges udtrykket "seksuelle overgreb eller seksuelle krænkelse".

Relationen mellem leder og barn/ung

Som leder eller medarbejder har du et særligt ansvar i forhold til børn og unge. Er man selv ung og leder for unge, kan det være nemt at blive smigret, fascineret af eller forelsket i en, man er leder for, men det er forbudt at have et seksuelt forhold til en ung under 18

▶▶ Når man er bekymret for et barns trivsel, skal man altid dele det med nogen

år, som man har en lærer- / leder- eller medarbejderrelation til. Derfor er det også yderst relevant at undervise og hjælpe både ungedere og voksne ledere til at reagere konstruktivt og trygt i mødet med både egne samt børns og unges følelser, behov og ønsker, som man ikke nødvendigvis kan imødekomme.

Hvornår og hvordan lave en underretning?

Hver eneste myndige borger i Danmark har almindelig underretningspligt.

Fagpersoner har det, der hedder skærpet underretningspligt⁹.

Når man er bekymret for et barns trivsel, skal man altid dele det med nogen, og er man i tvivl om, hvem man skal tale med, kan man altid få hjælp via førnævnte links eller ved at kontakte LM's generalsekretær eller familiekonsulent.

Et seksuelt overgreb er en yderst alvorlig sag og den, der oplever at have været udsat for et sådant, har krav på at blive taget alvorligt og blive mødt i sit presserende behov for hjælp.

Den hjælp, der er behov for, går imidlertid ofte ud over, hvad der kan ydes i for eksempel en sjælesørgersk samtale. Men en sjælesørgersk kan spille en helt essentiel rolle ved blot at være nærværende, lyttende, støttende og give vejledning med hensyn til et videre forløb, når et menneske kommer og fortæller om et overgreb.

En egentlig hjælp videre for den overgrebsramte kræver typisk, at kommune, politi og psykologer inddrages. Denne proces må igangsættes med forsigtighed for ikke at skabe yderligere traumer for den overgrebsramte.

Ved blot den mindste mistanke om, at en medarbejder i LM har forgrebet sig, bør der reageres hurtigt. Det er imidlertid vigtigt at pointere, at den, der i første omgang modtager oplysningerne, ikke skal agere politi, og at en forhastet reaktion, hvor tingene gribes forkert an, kan gøre uoprettelig skade både for offeret og den anklagede.

En sjælesørgersk eller leder i arbejdet blandt børn og unge skal altså ikke igangsætte efterforskning på egen hånd, men kontakte sin nærmeste leder og sammen med denne finde en vej videre i forhold til underretning og anmeldelse, når det drejer sig om et barn

►► Det er ofte vigtigt for retfærdighedsfølelsen og livet videre frem, at en overgrebssag kommer frem i dagens lys

eller en ung under 18 år .

Er offeret over 18 år, opfordres denne til snarest på egen hånd at rette henvendelse til politi, kommune eller LM's udvalg til håndtering af seksuelle krænkelser. Offeret kan også vælge at lade sjælesørgeren gå videre med sagen på vegne af den overgrebsramte. Kommer det til en underretningssag, findes der også hjælp og vejledning på barnets hjemkommunes hjemmeside. Her eksempelvis Københavns Kommunes og Herning Kommunes vejledning :

- www.kk.dk/bekymret
- barn.herning.dk/saarbare-boern-og-unge/bekymret-for-et-barn

Frister for underretning og anmeldelse af overgreb

Pr. 1. april 2018 bortfaldt forældelsesfristen for strafansvar for seksualforbrydelser mod børn og unge under 18 år. Det vil sige, at en kvinde på 52 år kan anmelde sin tidligere ungdomsleder til politiet for de krænkelser, han udsatte hende for, fra hun var 12-16 år gammel.

Der er dog ingen garanti for, at hendes tidligere leder vil blive dømt, selv om hun har lidt under seksuelle krænkelser, da det kan være vanskeligt at bevise sagens rigtighed så mange år senere. En dom, der ikke falder ud til offerets fordel, kan virke retraumatiserende. Derfor er det vigtigt at have nogen, der kan hjælpe med at samle den krænkede op efterfølgende. Det er ofte vigtigt for retfærdighedsfølelsen og livet videre frem, at en overgrebssag kommer frem i dagens lys på den ene eller anden måde, også selv om man skulle tabe en retssag eller helt fravælge at føre en retssag.

---

10 En ansat forkynder eller missionær har i almindelighed pligt til at afgive vidneforklaring i retten om forhold, som den pågældende bliver gjort bekendt med i sin tjeneste.

Retsspejlelovens § 170 om vidnefritagelse for blandt andre præster i folkekirken eller andre trossamfund omfatter ikke ansatte i LM. Spørgsmålet om vidnepligt afgøres dog i sidste ende af den dommer, som skal dømme i sagen.

Forebyggelse i LM's arbejde

Børneattester og kaldelse af medarbejdere til arbejde blandt børn og unge

Forebyggelse er relevant både i forhold til at undgå seksuelle overgreb og i forhold til at undgå falske anklager.

Som udgangspunkt bør ingen derfor kaldes til fastansættelse i børne-, ungdoms- eller lejrarbejde, uden at i hvert fald 2 personer med ansvar i LM siger god for vedkommende. Det vil i praksis typisk komme til udtryk ved, at en person kaldes til en opgave af en samlet bestyrelse enten på lokalt plan eller på landsplan, ligesom børneattester indhentes på alle ledere, både frivillige og ansatte, ved indtrædelse i LMBU's arbejde. Fornyelse af børneattester sker som minimum hvert 3. år.

I forbindelse med lejrarbejde kan det dog være relevant at indhente nye attester hvert år, når der går et år imellem, at man ser hinanden. En vurdering på dette område overlades til det lokale arbejde. Nærmere vejledning om børneattester findes på politiets hjemmeside¹¹.

Ved engagement i LM's arbejde blandt børn og unge præsenteres alle medarbejdere, ansatte såvel som frivillige, for LM's vejledning i forhold til seksuelle krænkelser, tavshedspligt og underretningspligt. Det er den frivillige eller ansattes eget ansvar at sætte sig ind i materialet.

Praktiske forhold og forebyggelsestiltag

I situationer, hvor man får betroet ansvar for børn og unge hele døgnet (lejr, kostskoler o.lign.), bør der så vidt muligt være to ledere til stede i situationer, hvor der kan opstå

---

11 politi.dk/bestil/bestil-straftest/boerneattest, set 25/6 - 2020

▶▶ Læg aktiviteterne til rette, så der ikke opstår muligheder for hverken overgreb eller uberettiget anklage om overgreb

mere intim kontakt mellem børn og ledere, for eksempel i puttesituationer.

Dette er både for at *undgå, at der begås overgreb*, men også for at undgå situationer, hvor der kan rettes *uberettigede beskyldninger om overgreb*.

Konkrete eksempler på forebyggende tiltag, man som lederteam og voksen kan gøre sig:

- Undgå så vidt muligt én til én-situationer, hvor en voksen og et barn er alene bag en lukket dør – både på lejr og uden for lejrtilværelset, for eksempel derhjemme i den voksnes private hjem eller i bil til eller fra klub.
- Læg aktiviteterne til rette, så der ikke opstår muligheder for hverken overgreb eller uberettiget anklage om overgreb i for eksempel sjælesorgssituationer eller putte- og toiletsituationer på lejr.
- I det omfang det kan lade sig gøre, anbefales det, at sjælesorg finder sted mellem personer af samme køn, og hvis dette ikke kan lade sig gøre i et fredeligt hjørne af et lokale, hvor der også er andre til stede. Hvis en kvindelig deltager specifikt ønsker en samtale med en mandlig leder, er en mulighed, at der er en tredjepart til stede ved samtalen, en veninde eller en kvindelig leder, uden at denne nødvendigvis deltager i samtalen.
- Samtal konkret i medarbejderteamet før lejr eller semesteropstart i børne- og teen-klubberne om, hvordan man undgår situationer, som kan føre til overgreb eller uberettiget anklage om overgreb.
- Følelsesmæssigt forsømte børn er i særlig risiko for at blive udsat for overgreb og for selv at sætte sig i sårbare situationer, der kan foranledige overgreb. Giv dem kærlighed og omsorg uden at blive intime, også selv om børnene selv søger meget tæt kontakt.
- Vær ekstra opmærksom i sommersituationer, hvor mange er let påklædte. Hav fælles rammer for, hvor påklædte man som minimum skal være for eksempel til en vandkamp eller på en hoppeborg. Hav gerne firkantede rammer, som der i relevante situationer kan afviges fra.
- Find som ledere en fælles grænse for knus-, kram- og sidde på skødet-situationer, og vær skærpet opmærksom på, at både barnets og lederens grænser ikke overskrides. Lederne har ansvaret for, hvor grænserne kommer til at gå:
  - Til en film- eller hygge-aften skal voksne ikke sidde i mørke under en dyne med et

barn, men ved siden af, eller lejrteamet kan overlade hyggen til børnene selv, mens de voksne faciliterer den.

- Ønsker et barn konstant at sidde på skødet eller være meget nær de voksne, og man som voksen eller ungleder mærker, at det bliver grænseoverskridende eller pirrende for en selv, kan man bede barnet sidde ved siden af eller bede om at blive afløst af en anden voksen, så barnet ikke afvises, men relationen og den voksne skærmes på en god måde.
- Tal åbent med hinanden om, hvordan I har det, og hvad I laver hvornår og med hvem af børnene og de unge, og hvordan de har det med hinanden. Børn og unge kan også være grænseoverskridende og krænkende indbyrdes.
- Sørg for gennemsigtighed i alle dele af arbejdet og samværet.

Håndtering af pressen

Gode råd til dig, der har ansvar for at tale med pressen i forbindelse med en konkret sag eller mistanke.

- Henstil i lokalforeningen til, at ingen andre end den presseansvarlige udtaler sig til pressen.
- Alle udtalelser til pressen skal ske via et samarbejde mellem menighedsledelsen og den PR-ansvarlige, eller hvis ledelsen er inhabil, gennem generalsekretæren i LM og LM's PR-ansvarlige¹².

Husk:

- Du behøver ikke svare lige med det samme på pressens spørgsmål. Det er helt ok at sige til en journalist, at du har brug for lige at tjekke op på sagen, inden du udtaler dig.
- Aftal et tidspunkt, for eksempel en halv eller hel time senere, hvor journalisten kan ringe tilbage. Spørg ind til rammerne for interviewet – hvilket medie er der tale om, for eksempel trykt avis, online nyheder, tv eller radio, og hvornår det skal udgives?
- Det kan også være en god idé at tjekke journalistens baggrund. Hvad har vedkommende tidligere skrevet om? På den måde kan du få et indtryk af, hvem du senere skal interviewes af.
- Brug tiden til at kontakte relevant hjælp, for eksempel fra LM's kommunikationsteam og deres nedsatte udvalg til forebyggelse af seksuelle overgreb, som har erfaring med at håndtere pressen, og som kan guide dig i forhold til den konkrete situation.
- Beslut, hvad du vil sige – hvad er det vigtigste budskab? – og hold dig til det og kun det, uanset hvad journalisten prøver at få dig til også at svare på.
- Hvis det ikke er akut-her-og-nu, du skal levere et svar, kan du altid bede journalisten

om at sende spørgsmål på en mail, så du kan forberede dig.

- Husk at spørge, om det, du siger, er til baggrund, eller om det er til citat.
- Hvis du udtaler dig til citat, så bed om at få citater til godkendelse, som præmis for at du udtaler dig officielt. Det kan gøres på e-mail, og stå fast, selv om journalisten måske anfægter dette krav. Det er almindelig procedure ved følsomme emner. Og det giver dig mulighed for at tjekke, om der er faktuelle detaljer, der skal rettes, og om du er citeret korrekt¹³.

---

13 Jakobsen 2019, 12

Hjælp til de implicerede parter

Hjælp til de implicerede og deres familier

Hvis din forening eller kirke erfarer en sag om seksuelle overgreb, er det vigtigt at tage sig af de implicerede parter, så godt man nu kan, og at henvise børn, unge og deres familier til forskellige rådgivningscentre, hvor de kan få professionel hjælp.

- Et misbrugt barn har altid brug for psykologhjælp.
- Husk at forældre, bedsteforældre og søskende på begge sider af konflikten også kan have brug for hjælp. Tilskynd familien til at tage imod den hjælp, det offentlige tilbyder.
- Henvi eventuelt til de forskellige rådgivningscentre, der findes for børn, unge og voksne. Mange organisationer tilbyder også anonym telefonrådgivning til familie og pårørende.
- Tilskynd barnet til at komme i menigheden, så meget det ønsker, uden at det behøver være bange for gentagelser. Er krænkeren en person i menigheden, kan det betyde, at krænkeren må hjælpes til at finde en anden menighed.
- Tilbyd de implicerede familier sjælesorg, både den overgrebsramtes familie og overgriberens. Dog må familierne tilbydes hver sin sjælesørger.
- Gør opmærksom på nærværende liste over litteratur og hjemmesider som hjælp til forståelse af egen situation:

Litteratur:

- Fra Kaos til helhed, Astrid Baun
- Følfoden i asfalten, Ellen og Randi
- At bestige Bjerge, Lyager & Lyager
- Kraftfuld fred, Teo J. van der Weele

Hjemmesider:

- redbarnet.dk/sletdet

▶▶ Den betroede har gjort sig en oprivende erfaring, som denne bør tilbydes hjælp til at gennemarbejde

- politi.dk/anmeld/it-relaterede-seksualforbrydelser/digitale-sexkraenkelser
- cfdp.dk
- mediesundhed.dk
- agape.dk

Hjælp til den betroede eller opmærksomme person, som har fået sagen til at rulle

- Den betroede har gjort sig en oprivende erfaring, som denne bør tilbydes hjælp til at gennemarbejde med sin lokale præst, ungdomsleder, nærmeste overordnede eller en psykolog – også i relation til hvordan pågældende skal forholde sig til den anklagede, offeret og deres familier efterfølgende¹⁴.
- Få evt. hjælp af en krisepsykolog via henvisning fra egen læge, eller søg hjælp og økonomisk støtte fra LM's ledelse.

Håndtering og relationsarbejde i menigheden efter overgreb

I mange tillidsposter gælder et krav om, at den enkelte skal vise sig værdig til den agtelse og tillid, som opgaven kræver – også kaldet værdighedskravet eller dekorum. Dekorum, som specifikt er indskrevet i tjenstemandsregulativet (præster, lærere mm.), gælder også for LM's ansatte og frivillige. Dekorum handler om, at man skal udvise en adfærd, som efter tidens normer og samfundsopfattelse er acceptabel i forhold til det, man varetager.

Man kan ikke som overgribende leder stå, som om overgrebet er ugjort, selv om man er tilgivet af Gud. Man må derfor som leder træde tilbage fra sine poster, og det videre engagement i LM aftales nærmere med menighedsledelsen. (Trossamfundslovgivning) Velovervejet og objektiv information gives til menigheden af den lokale leder for at forebygge rygter og give menighedsledelsen arbejdsro.

Den lokale ledelse skal tage ansvar for at tilrettelægge den videre bearbejdning af det skete i menigheden, så alle kommer til orde, og så begivenheden ikke bliver årsag til forvirring, uro og bagtalelse.

Ledelsen kan indhente vejledning og supervision til dette, hos LM's udvalg til håndtering af seksuelle krænkelser. Det anbefales også at gøre brug af Agape eller andre professionelle til håndtering af det følelsesmæssige efterslæb, en seksuel krænkelse giver i en forsamling¹⁵.

Professionelle udefra kan for eksempel hjælpe menighedsledelsen til at håndtere nedenstående punkter:

- Opmuntring af menigheden til at vise konkret omsorg over for de implicerede parter og hinanden, på samme måde som hvis der var sket et dødsfald i familien, eller nogen var

---

¹⁵ www.forebyg.agape.dk

ramt af meget vanskelig sygdom.

- Undgåelse af at hændelsen bliver tiet ihjel, og tabu vokser, da det vil gøre menigheden mere sårbar for nye overgreb¹⁶.
- Klar udmelding fra ledelsens side løbende i forhold til situationen.
- Udjævning af splittelser og fronter i menigheden ved for eksempel at skabe et respektfuldt rum for deling af forskellige oplevelser af situationen.
- Italesættelse af menighedens med-sårthed, når en fra menigheden, leder som menigt medlem, svigter den tillid, der er vist ham eller hende.
- Hjælp til tilgivelses- og forsoningsprocesser, for eksempel i form af det førnævnte respektfulde rum, hvor overgriberen på et tidspunkt kan inviteres til at overhøre, hvordan overgrebet har påvirket den overgrebsramte og resten af menigheden, med det sigte at overgriberen får en forståelse af konsekvenserne af sine handlinger og bliver i stand til at tage sit ansvar på sig¹⁷.
- Hjælp til at udbrede forståelse for følelsesmæssige efterslæb som skam og skyld hos den overgrebsramte og hos resten af menigheden samt forståelse for senfølger, der kan dukke op i kølvandet på overgreb både hos den overgrebsramte og dennes pårørende. Der kan være tale om tendens til isolation, depression, PTSD, ADHD, vanskeligheder ved fysisk kontakt, vanskeligheder ved samarbejde, tillidsmæssige vanskeligheder, selvskaide, afhængighedstilstande, aggression¹⁸.
- Hjælp til myndiggørelse af menigheden, så den kan være med til at forhindre, at der sker nye overgreb, for eksempel ved at udarbejde og implementere forebyggelsestiltag i menighedens daglige liv og ved at udarbejde inhabilitetsprocedurer i forbindelse med nyansættelser.

---

16 Kleiven 2018

17 Sawatsky 2009

18 Mehlbye og Hammershøi 2007

FAQ

////////////////////

Spørgsmål: Skal der indhentes børneattest på medarbejdere under 18 år?

Svar: Den kriminelle lavalder er 15 år, derfor gælder det vedtagne om børneattester alle ledere og ungedere, som er 15 år og derover.

Spørgsmål: Skal der indhentes børneattest på talere, der medvirker som gæstetalere på en børne eller ungdomslejr?

Svar: Det afgørende er, om den pågældende vil få kontakt med lejrdelegerne ud over den kontakt, der er som taler. Hvis den pågældende alene virker som taler, skal der ikke indhentes børneattest, men medvirker den pågældende ved sjælesørgeriske samtaler, vil der blive tale om en kontakt, der svarer til den, de øvrige ledere har, og der vil da skulle indhentes en børneattest på den pågældende.

Spørgsmål: Skal der indhentes børneattest for køkkenpersonalet på en børnelejr?

Svar: Ja, med mindre de slet intet har med børnene at gøre.

Spørgsmål: Kan en person med en uren børneattest medvirke i LM's arbejde?

Svar: Den pågældende kan ikke medvirke i lejrarbejdet – heller ikke som køkkenpersonale. Den pågældende kan ikke medvirke som leder, medarbejder eller medhjælper i arbejde blandt børn og unge på daglig basis i menigheden. Om den pågældende kan varetage andre opgaver i menigheden, som ikke indebærer kontakt med børn og unge, må bero på en konkret vurdering og forudsætter forudgående drøftelse og aftale med den, der har det overordnede ansvar for arbejdsområdet.

Spørgsmål: Hvor ofte skal der indhentes børneattest på en person?

Svar: Der skal som minimum indhentes børneattest på faste ledere i arbejdet blandt børn, juniorer og teenagere hvert tredje år. Har den pågældende været ude af arbejdet i

mere end 1 år, skal der dog indhentes en børneattest på ny.

Dvs.: Er en person kun med i lejrarbejdet en gang om året, er det tilrådeligt, at der indhentes ny børneattest på vedkommende hvert år før deltagelse. Er man derimod en fast del af lederflokken i arbejdet blandt børn eller ansat i børnearbejdet, er kravet, at der som minimum indhentes ny børneattest hvert 3. år.

Spørgsmål: Hvem har det juridiske ansvar for indhentning af børneattester?

Svar: Det er lokalforeningens bestyrelse/ledelse, som ifølge børneattestlovgivningen har det juridiske ansvar for, at lokalforeningen indhenter børneattester på de personer, der opfylder betingelserne for indhentning. Indhentningen kan godt ske "centralt" via landsorganisationen, men ansvaret for at det sker, er stadig lokalforeningens. (Jf. DUF)

Forslag til videre fordybelse, øvelser og handleplaner

Grænsesætning

Øvelser, der er særligt henvendt til ledere og ungedere i arbejdet blandt børn og unge. Ligesom øvelserne kan bruges i teenklubben i arbejdet med sund grænsesætning i mellem menneskelige relationer.

- Grenser_som_skaper.pdf
- Stoppøvelsen.pdf

At lytte

Konkret vejledning i forhold til håndtering af overgrebsfortællinger, der kommer frem ved for eksempel sjælesorgssamtale på en lejr.

- Ressurshæfte_for_samtalere_på_leir.pdf

Håndtering af krænkelssager

Case-baseret manual med øvelser i forhold til håndtering af mistanke eller konkret viden om seksuelle krænkelser, begået af personer med ledelsesansvar i menigheden.

- Øvelsesværksted_for_ledere_ifht_håndtering_af_mistanke_eller_viden.pdf

Skabelon for liste over kontaktpersoner i den lokale LM-afdeling ved mistanke eller viden om seksuelle overgreb.

- Skabelon_til_lokal_oversigt_over_ansvarlige_kontaktpersoner.pdf

Skabelon for handleplan med kontaktoplysninger på relevante offentlige instanser, myndigheder og medarbejdere i LM

- Skabelon_handlingsplan.pdf

Bibliografi

Jakobsen, Gitte. 2019. *Det gode samvær*. Frikirkenet.

Kleiven, Tormod. 2018. "Not in my Church": *When Sexual Abuse affects the Congregation*. Diaconia.

Mehlbye, Jill, og Anette Hammershøi. 2007. *Seksuelle overgreb mod børn og unge - En antologi om forebyggelse og behandling*. AKF forlaget.

Sawatsky, Jarem. 2009. *The ethic of traditional communities and the spirit of healing justice: studies from Hollow Water, the Iona Community, and Plum Village*. London ; Philadelphia: Jessica Kingsley Publishers.

Syvende dags Adventistkirkens Børne- Unge- og Spejderforening. 2020. *Vi beskytter vore børn*.

forebyg.agape.dk/, set 19/7-2020

sabus.dk/ressourcer/vi-beskytter-vores-boern-2, set 19/7-2020

frikirkenet.dk/artikel/emne/nyhed/retningslinjer-det-gode-samvaer-med-boern-og-unge , set 20/7- 2020

politi.dk/bestil/bestil-straftaattest/boerneattest, set 25/6 – 2020

www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/976, set 20/7-2020

danskelove.dk/serviceloven/153, set 20/7-2020

sim.dk/arbejdsomraader/udsatte-boern-og-unge/underretningspligt/, set 26/6-2020

Revideret udgave af den i 2003/2007 udsendte rapport om ”seksuelle overgreb og/eller grænseoverskridende adfærd”.

Rapporten var et resultatet af arbejdet i et udvalg nedsat af Landsstyrelsen.

Siden da er der ændret i lovgivningen, herunder i forhold til børneattester og forældelsesfrister for strafansvar. Landsstyrelsen har i den anledning besluttet at foretage en revision og udsende et nyt dokument til forebyggelse, akut-beredskab og efterbearbejdning af overgreb i menighederne.

Vejledningen er udarbejdet af:

LM's generalsekretær Søren Skovgaard Sørensen

LM's familiekonsulent Kristian Andersen

Sorg- og kriseterapeut Marie Munch

MA i teologi og mission Martha Væggemose